

Een schepping vol kleuren

lessenserie bij het thema van de Kinderboekenweek 2022
voor lessen GVO of godsdienst/levensbeschouwing in onder-, midden- en bovenbouw

Ogen open, zie je dat rood of alle tinten groen? Oren open, hoor je vogels fluiten, het water stromen, de wind ruisen? Snuif de geuren van de herfst. Voel de regen op je huid.

Wat is Gods schepping prachtig!

Lessen om met leerlingen te genieten van al dat moois en om na te denken: Hoe blijft dat zo mooi?

Bij het thema van de Kinderboekenweek 2022: Gi-ga-groen!

En toen... was er groen! - onderbouw

Frederick droomt kleuren - onderbouw

Een kleurrijke schepping - middenbouw

Hoe de vogels aan hun kleur komen - middenbouw

Zoveel zandkorrels, zoveel mensen - bovenbouw

De hele wereld is groen! - bovenbouw

Een schepping vol kleuren

Inleiding

Het thema van de Kinderboekenweek 2022 is: Gi-ga-groen! Het thema is bedoeld om aandacht te vestigen op de natuur om ons heen. Het is een heel beeldend thema, een thema waar allerlei activiteiten omheen te verzinnen zijn en ook nog eens een heel actueel thema¹. In deze speciale lessenserie sluiten we daarbij aan. We vertellen verhalen over de schepping.

In de *onderbouw* laten we de leerlingen zich verwonderen over alles wat groen is in een creatieve les vanuit de eerste drie dagen van het scheppingsverhaal. Het gele licht en blauwe water worden samen... groen! Frederick, een klassiek prentenboek van Leo Lionni, laat onze jongste leerlingen nadenken over mooie woorden. Woorden die kleurrijke beelden tevoorschijn roepen.

De leerlingen in de *middenbouw* kunnen hun kunstwerken over het scheppingsverhaal tonen in een tentoonstelling. Ze werken samen via het concept van verhalend ontwerp. Ook verwonderen ze zich over de diversiteit in de schepping. Werkelijk iedere vogel ziet er anders uit. Hoe komen al die vogels aan hun kleur?! Een verhaal uit de Aboriginal-cultuur vertelt erover.

Genesis 2 vertelt ons dat God de mens maakte van aarde. Dat verhaal klinkt ook in de Hadith (overlevering uit de islam). De *bovenbouw* leerlingen gaan ermee aan de slag. Ze denken na over alle verschillende tinten zand en evenzovele mensen. Al die mensen denken verschillend over de aarde, over geloven en over het leven. Ze zoeken naar symbolen om hun denkwijze uit te drukken. De kleur 'groen' heeft bijna in iedere religie een andere betekenis. In de tweede les voor de *bovenbouw* starten we bij het christendom, gaan langs andere religies en eindigen weer bij de christelijke traditie. Bij Hildegard von Bingen. Zij heeft veel invloed gehad op hoe je om kunt gaan met Gods schepping.

Vanuit de combinatie Gi-ga-groen en de Schepping kunnen we natuurlijk niet om het onderwerp duurzaamheid heen. Het gedachtengoed van de groene theologie krijgt de laatste jaren binnen de kerkelijke traditie steeds meer aandacht. Een van de huidige voortrekkers van de groene theologie is Trees van Montfoort. Haar boek werd in 2019 verkozen tot het beste theologische boek van het jaar (zie bij Extra). Ze wil met het boek twee dingen bereiken: De theologie groener maken en de milieubeweging laten zien dat de theologie een wezenlijke bijdrage kan leveren aan ecologische duurzaamheid.

Eeuwenlang heeft de mens zichzelf gezien als de kroon op de schepping. God, als Schepper van hemel en aarde, creëerde dit wonder in zes dagen. Aan het eind van de zesde dag schiep God de mens. Daarbij ontving de mens de opdracht: *Wees vruchtbaar en wordt talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag* (Gen 1:28). Het gaf de mens status. De mens boven alle andere schepselen.

De groene theologie zet de mens op één lijn met alle rijkdom van hemel en aarde. Pas op de zevende dag rustte God van zijn werk. Die dag werd gezegd. Een dag om te genieten van wat er is. Dát is de kroon op alles! De sabbat als heilige dag. Maar wat gebeurt er wanneer de mens zich toch blijft gedragen als de kroon?

Waar zijn de profeten die een tegengeluid laten horen?

De groene theologie staat voor een radicale verandering van leefstijl. Met alleen zonnepanelen op het dak of bankieren bij een bepaalde bank kom je er niet. Het vraagt van ons een omkeer in denken, praten en doen.

Kinderen kunnen zich enorm druk maken over het uitsterven van ijsberen, een zeespiegel die stijgende is. Uit de monden van kinderen en jongeren klinken wellicht profetische woorden.

Aan ons de taak om daarnaar te luisteren en ons samen bewust te worden dat de wereld die ooit toevon begon, niet als een drama zal eindigen.

Liesbeth Winters-Jonas

¹ bron: www.dekinderboekenkoffer.nl

Een schepping vol kleuren

De lessenserie *Een schepping vol kleuren* bevat de volgende lessen:

En toen... was er groen!

door Lara Schout - voor onderbouw

Frederick droomt kleuren

door Mirjam Wolters - voor onderbouw

Een kleurrijke schepping

door Liesbeth Winters - voor middenbouw

Hoe de vogels aan hun kleur komen

door Jolanda van der Marel - voor middenbouw

Zoveel zandkorrels, zoveel mensen

door Myrthe Kelder - voor bovenbouw

De hele wereld is groen!

door Corrie Hartholt - voor bovenbouw

COLOFON

Lara Schout (PC GVO regiobegeleider)

Mirjam Wolters (schrijver en taal/mediacoach)

Jolanda van der Marel (redacteur en schrijver)

Corrie Hartholt (GVO docent)

Liesbeth Winters (kinderpastor en ontwikkelaar van zingevingprojecten)

Myrthe Kelder (identiteitsbegeleider)

Jik van der Laan (eindredacteur)

Alle lessen zijn opgenomen in de lessendatabank van www.zinvolleronderwijs.nl

Docenten die geen account hebben voor Zinvoller onderwijs kunnen de extra downloads aanvragen via mail@zinvolleronderwijs.nl

VONKT - voor zinvoller onderwijs 2021

Niets uit deze lessenserie mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet, digitale bestanden of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van VONKT.

Van rechthebbenden hebben wij - voor zover bekend - toestemming tot publicatie van de overgenomen teksten en liederen ontvangen. Indien rechthebbenden geen verzoek voor overname hebben ontvangen, worden zij verzocht zich met VONKT in verbinding te stellen.

Extra

De wereld is van iedereen

Op weg met verhalen 2022-23, thema 1

Hoe ga je om met de aarde? De 'groene theologie' wijst ons op de uitdaging waar we voor staan, een systeemverandering, een andere manier van kijken naar jezelf, elkaar, de wereld.

Ook veel kinderen maken zich zorgen om de stijgende zeespiegel of het uitsterven van een diersoort. Zij zijn als profeten en roepen op tot inkeer.

Dit thema sluit eveneens aan bij de Kinderboekenweek 2022 en is een mooie aanvulling op de lessenserie *Een schepping vol kleuren*.

Het bevat de volgende lessen:

les 1 - Walvissen aan wal

door Carmen Bosschert - voor onderbouw

les 2 - De boom die geeft

door Lily Mulder - voor onderbouw

les 3 - Het lied van de spreekw

door Myrthe Kelder - voor middenbouw

les 4 - De gulle boom

door Marleen Boon - voor middenbouw

les 5 - De raaf en Elia

door Mirjam Wolters - voor bovenbouw

les 6 - Wat ik de bomen wil vertellen

door Corrie Hartholt - voor bovenbouw

De lessen staan op Zinvoller onderwijs achter de knop *Op weg met verhalen*.

Een schepping vol kleuren

Extra

Moeder Aarde

Kleur op school, jrg. 14 nr. 1, 2022-23

Levendig Uitgever, www.kleuropschool.nl

Moeder Aarde wordt door de mensheid al eeuwen gezien als het vrouwelijke deel van de schepping. In dit thema gaan we kijken naar hoe wij mensen omgaan met Moeder Aarde. In levensbeschouwelijke zin kijken we naar verleden, heden en toekomst van de aarde, en de betekenis van Moeder Aarde voor de mensheid. Milieu, natuur, klimaatverandering, duurzaamheid, omgaan met de schepping zijn onderwerpen die aan bod komen.

De wereld volgens Micha

IKOS onderwijs 2019 thema 1, les 3
voor midden- en bovenbouw

Wat doe je als je respectvol om wilt gaan met de aarde, je medemensen en alles wat God geschapen heeft?

In deze les gaan de leerlingen aan de slag met de begrippen hoofd, hart en handen en onderzoeken ze hoe denken, voelen en doen daarbij passen.

Drommels wat een rommel

IKOS onderwijs 2019 thema 1, les 3
voor onderbouw

Wat doe je als je respectvol om wilt gaan met de aarde, je medemensen en alles wat God geschapen heeft?

De leerlingen maken kennis met het prentenboek 'Drommels wat een rommel' en denken na over hoe we goed voor de aarde kunnen zorgen.

God, de fantastische kunstenaar

Op weg met verhalen 2021-22, thema 1, les 1
voor onderbouw

De leerlingen maken in deze les kennis met God als scheppende kracht van alles wat leeft. Een les vol verwondering over een begin dat geen einde kent.

De lessen zijn te downloaden via

www.zinvolleronderwijs.nl

Liedsuggestie

Omarm de aarde

De aarde krijgt het kwaad
Het is nog niet te laat
Maar het wordt wel tijd dat we er iets aan doen
De zee ligt vol met troep
Het lijkt een plastic soep
Het land wordt grijs en dor in plaats van groen

Consumptie, rook en roet
Afval, overvloed
We maken er een heuse smeerboel van
De aarde krijgt het warm
Slaat overal alarm
We moeten haar genezen nu het nog kan

Omarm de aarde, omarm de aarde
Koester haar met liefde, met zorg en met respect

Omarm de aarde, omarm de aarde
Zorg dat er nooit nog vuil of olie wordt gelekt

We hebben niet veel tijd
Het wordt een harde strijd
De strijd om het behoud van de natuur
Toe, maak een actieplan
Dat de wereld redden kan
We gaan voor Moeder Aarde door het vuur

Omarm de aarde

(tegenzang:)

Reik je hand aan Moeder Aarde
Zwarte tranen in de oceanen
Samen leven is samen streven
Naar behoud van de natuur

Lied geschreven door liedjesschrijver Kries Roose voor actie 'Omarm de Aarde', een initiatief van Tamara Zwervagher voor basisschool De Spycker (nu: Wonderwijs) in Brugge.

www.youtube.com/watch?v=yhaQXdCsZ2w
video met liedtekst

www.youtube.com/watch?v=qrN2laBT0gY
video zonder liedtekst

Een schepping vol kleuren

Prentenboeken en jeugdliteratuur

Kalm aan... en kijk om je heen - 40 natuurverwonderverhalen

Carl Wilkonson & Grace Helmer
Lemniscaat, Rotterdam (2022)

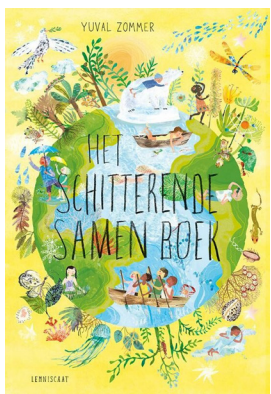

De natuur is één groot wonder, dat wordt in dit boek opnieuw duidelijk. Beeld voor beeld, prachtig getekend, zie je hoe kattenogen opgloeien in het donker, hoe een tornado over het land raast, hoe drijfzand een laars opslokt... Je reist mee met een

kokosnoot over zee, ontdekt hoe een bliksemflits zand in glas kan veranderen en hoe een boom frisse lucht in het bos brengt. Veertig verhalen veranderen je blik op je omgeving, laten je beter kijken en je verwonderen over waar je normaal gesproken niet bij stilstaat. Vanaf 8 jaar.

Het schitterende samen boek

Juval Zommer
Lemniscaat, Rotterdam (2021)

We horen allemaal bij de natuur en de natuur hoort bij ons allemaal. Wist je dat zeeotters elkaars hand vasthouden, net als mensen? Dat heremietkreeften een huis hebben? En dat vlinders op tijd naar bed moeten? In dit boek viert Yuval Zommer hoe de mens en de natuur op de

meest bijzondere wijze verbonden zijn. Het is een boek voor alle kinderen die graag in bomen klimmen, op blote voeten buiten rennen, in plassen springen, naar beestjes zoeken, met de vogels meezingen, sneeuwvlokken proeven en sterren tellen. Want we horen allemaal bij de natuur en de natuur hoort bij ons allemaal...

Thematitels Kinderboekenweek 2022 die aansluiten bij deze lessenserie zijn bijvoorbeeld:

Groep 1 en 2: *Het begint met een zaadje*

Groep 3 en 4: *De aarde heeft jou nodig!*

Groep 5 en 6: *Noordpool - Zuidpool*

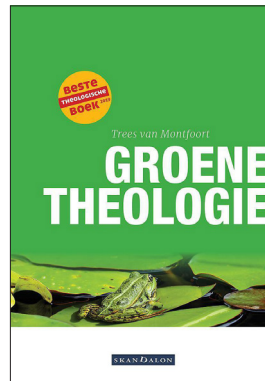
Groep 7 en 8: *Palmen op de Noordpool*

Achtergrondinformatie

De groene theologie

Trees van Montfoort
Skandalon, Middelburg (2019)

Eeuwenlang heeft de mens ongebreideld gebruikgemaakt van de natuur. Het westerse christendom rechtvaardigde dit met de opvatting dat de mens centraal staat in de schepping en heerser is over de natuur. Het mensgerichte wereldbeeld is zo vanzelfsprekend dat we er zelden bij stilstaan.

'Groene theologie' verwoordt een andere kijk op natuur. Vanuit de Bijbel en de christelijke traditie benadrukt de auteur dat niet de mens centraal staat, maar Gods liefde voor heel de schepping.

Twee linken naar recensies van het boek:

www.theologie.nl/boekrecensies/groene-theologie/

[www.nieuwwij.nl/opinie/recensie-van-groene-theologie-van-trees-van-montfoort/](http://www.nieuwwij.nl/ opinie/recensie-van-groene-theologie-van-trees-van-montfoort/)